

vort Land og fortrænge det indenlandske Brændsel. Men for det første er der ikke Udsigt til, at man da kommer ned paa normale Kulpriser. Selv om Krigen om ikke meget lang Tid hører op, vil der blandt de Forhold, der vil faa Betydning ved Fastsættelse af Prisen paa Kul, navnlig være Spørgsmaalet om, hvorvidt den Tonnage, der skal anvendes til Transporten af Kullene, kan tilvejebringes lige saa billigt som tidligere, og Tonnagemangelen er vi ikke ovre, fordi vi er over Krigen, saa Sandsynligheden taler for, at mindst i en Aarrække vil Tørvene kunne udbringes til en højere Pris end den tidligere. Det er ogsaa muligt, at den Omstændighed, at man har været tvunget til at anvende indenlandsk Brændsel i større Udstrækning end tidligere, vænnet sig dertil og set, at det indenlandske Brændsel i mange Tilfælde kan benyttes med Fordel, selv hvor der er Adgang til Indførsel af de udenlandske Brændselsstoffer, kan bevirke en større Efterspørgsel efter indenlandsk Brændsel i Fremtiden.

I en vis Periode anskaffede man sig i Byerne Kakkellovne til Indfyring af Kul og Koks, ja, selv paa Landet, hvor man havde let Adgang til Tørv, blev Tørveovnene delvis fortrængt af Kakkellovne til Kul, men hvorledes Fremtiden i saa Henseende vil forme sig, ved ingen af os, Forholdene kan meget godt arte sig saaledes, at vi i en længere Aarrække kan faa Brug for alt det indenlandske Brændsel, vi kan fremskaffe, og det er derfor naturligt, at dette Lovforslag fremkommer netop nu. Det har den dobbelte Fordel, at det straks bringer Arbejde og det Arbejde, hvortil der ikke kræves videre Materialier: Regulering af de Vandløb, der skal aftage Vandet fra Mosen, Gravning af Kanaler og Planering af de Anlæg, der skal anvendes til Henlægning af Tørvene paa Tørvepladser, og Forberedelserne til, at man, naar Tørven afgraves, straks kan tage fat paa Behandlingen af Jorden til Agerbrug. Jeg har derfor med Glæde set Lovforslaget fremkomme. Det er mit Haab, at der vil vises Velvillie overfor det fra alle Sider, saa at det hurtigst muligt kan gennemføres, for jo hurtigere det gennemføres, des større Sandsynlighed er der for, at Tørvelagene kan udnyttes paa den mest rentable Maade.

Hvorledes Fremgangsmaaden skal være med Hensyn til den videre Udførelse af den foreliggende Plan, vil der kunne være delte Meninger om. Den foregaaende ærede Taler (Westergaard) gjorde opmærksom

paa, at han ikke havde stor Tiltro til de Planer, der er antydede om, hvorledes Mosen skal udnyttes ud over det at fremskaffe Tørv og Strøelse, og man maa vel ogsaa sige, at Sporene i den Henseende skræmmer. Mange har Betæneligheder ved de store Planer om at udnytte Mosen til Elektricitetsværker og andre Ting. Man har hidtil ikke været i Stand til noget Sted at starte saadanne Foretagender saaledes, at de har været rentable. Naar der her er Tale om f. Eks. at anlægge et Elektricitetsværk, er det maaske netop den ugunstigste Tid at tænke paa noget saadant. At skaffe Materialier til Anlæg af Elektricitetsværker og Ledninger derfra er næsten umuligt i Øjeblikket. Endog i Byer, hvor man allerede har Elektricitetsværker, og hvor der kun er Spørgsmaal om at udvide bestaaende Værker, er det næsten umuligt at skaffe de Ting, der skal bruges dertil.

Det ærede Medlem, der nu talte (Westergaard), berørte, at der maaske var dem, der tænkte sig Muligheden af at faa Whiskysjusser fra Tørvemosen. Jeg ved ikke, hvorledes Whiskysjusser smager, for jeg har aldrig haft Lejlighed til at prøve dem, men efter Lugten at dømme maa de snarest smage som Tørverøg, saa det er jo muligt, at man af Tørven kunde skaffe dem. Men netop de Forsøg, man har gjort for at udvinde Sprit af Vildmosen, har ikke givet gunstige Resultater. Der er af den Grund blevet begravet en ikke lille Kapital derovre. Man var endda kommet saa vidt, at man havde sammenkaldt Repræsentanter for Pressen og andre, for at de skulde smage paa de dejlige Varer, de havde været i Stand til at fremstille der, men det blev senere oplyst, at de Varer, der blev forevist, og navnlig de, der blev budt omkring her, ikke var producerede i Mosen, men var hentede fra Virksomheder inde i Aalborg, der fremstillede saadanne Varer, som jo er meget yndede af mange. Den Sprit, man kunde fremstille i Mosen, var for det første ikke Drikkesprit, men dernæst blev den alt for dyr, Omkostningerne ved at fremstille den var alt for store. Man har ogsaa eksperimenteret i Lundegaardsmosen, som ikke ligger langt fra den store Vildmose, med at fremstille f. Eks. Tørvekul, som de kalder det, og man fremstillede dem endog saaledes, at man kunde afsætte alt, hvad der kunde fremstilles. Navnlig var der, efter hvad jeg ved, mange i England eller i Skotland, der ønskede at komme i Besiddelse af disse Tørvekul til Anvendelse i Jernværker.